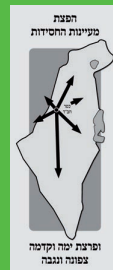

גיליון 21 • ערב חג השבועות תשע"ג

גיליון חגיגות מולד
28 אלול

הכפר

הכפר

כפר - חב"ד ארץ הקודש

הו, הנוסטלגיה

למה בעיקר מתגעגע השליח בעמק-חפר, הרב יוסף קרסיק | עמ' 26

מקדש מעט

מדור חדש: סקירה היסטורית ועכשווית של בתי-כנסת בכפר | עמ' 24

לא פשוט בכלל

מסתבר שזה לגמרי לא-פשוט להיות 'יהודי פשוט' | עמ' 8

אהבת ישראל

הרב שמואל הבר מספר על אביו הרב ישראל-צבי הבר ע"ה | עמ' 4

כאיש אחד בלב אחד

כל הסודות מאחורי תהלוכת וכינוס האחדות בל"ג בעומר | עמ' 18

דבר מלכות

קטעים מדברי הרבי
לחג השבועות

המצווה הראשונה בתורה

חובה על כל יהודי להסתובב בין יהודים ולהסיר מהם את הדברים המעלימים על הנקודה הפנימית, וכתורת אדמו"ר הזקן בעניין פריה ורביה, שהמצווה הראשונה היא שיהודי ידאג שיהיה יהודי נוסף!

(מהתועדות חג השבועות ה'תשט"ו)

לקבוע לימוד בתורת הבעש"ט

בקשר לחג השבועות הבא עלינו לטובה... יתכנן פעילות בכיוון זה בכל מקום שידו מגעת ובמושפעי בייחוד, לקבוע לימוד בתורת הבעש"ט שהיא תורת החסידות וללכת בדרכי הוראותיו והנהגותיו.

(מהתועדות חג השבועות ה'תשט"ז)

אהבת ישראל, תנאי לקבלת התורה

לקבלת התורה הוצרכה ההקדמה דאהבת ישראל... שכן, עלידי אהבת ישראל, ויחן כאיש אחד, ללא התחלקות, מעוררים את עצם הנשמה, שכן ההתחלקות שבין יהודי אחד לחברו היא רק בהכוחות הפרטיים, אבל מצד עצם הנשמה - כולם שווים. ועלידי זה יכול להיות העניין דמתן תורה - שאז מקשר הקב"ה כביכול את העצם שלו, "אנוכי", עם העצם של בני ישראל.

(מהתועדות חג השבועות ה'תשי"ג)

בשמחה ובפנימיות

כ"ק מו"ח אדמו"ר היה מברך לפני חג השבועות, במכתבים ובעליפה, בהנוסח "לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות"...

שמחה: להיות אשר לימוד התורה וקיום המצוות קשור בניסיונות ובהעלמות והסתרים, לזאת צריכה להיות קבלת התורה בשמחה, כמאמר רז"ל: "כל מצווה שקיבלו עליהם בשמחה כו' עדיין עושין אותה בשמחה", שממילא מתקיימות יותר.

פנימיות: קיום התורה ומצוות צריך להיות בכל פנימיות עצם נפשו. לא רק בלבושי הנפש - מחשבה, דיבור ומעשה, וגם לא בכוחות הנפש דשכל ומידות. כל זה - גם הכוחות - הם חיצוניות לגבי עצם הנפש, וקיום התורה ומצוות צריך להיות בפנימיות, בעצם נפשו.

(מהתועדות יום ב' דחג השבועות ה'תשי"ז)

לולי האמונה ברבי...

פעולת משה בבני ישראל היא - כמו שכתוב "ויאמינו בה" ובמשה עבדו", והיינו שעלידי האמונה במשה עבדו נעשית האמונה בה'... וכן הוא בדורות שלאחרי זה, שדווקא עלידי האמונה ברבותינו נשיאנו, נעשית האמונה בה' ובמשה עברו. שאלו פעם אצל החסיד ר' אלחנן מרזוב, ממי הוא אוחז יותר, מהרבי או ממש רבנו? והשיב, שאוחז יותר מהרבי, כי לולי האמונה ברבי, לא הייתה אצלו גם האמונה בשמה רבנו.

(מהתועדות יום ב' דחג השבועות ה'תשי"ג)

זמני השבת והחג בכפר חב"ד

לפי אופק תל אביב

פרשה	כניסת שבת וחג	צאת שבת וחג
חג השבועות	7:08	8:12
נשא	7:10	8:14
בהעלותך	7:15	8:20

יוצא לאור ע"י ועד כפר חב"ד

עורך: זלמן רודמן

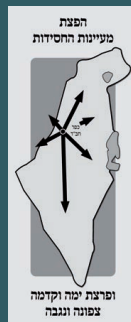
כתיבה והפקה: ראובן פבזר

משתתפים: יוסף יצחק קמינצקי, מנחם ברוד, שמואל רסקין.

צילום: ישראל ברדוגו, יואל בליניצקי, COL, מאיר דהן, מאיר אלפסי,

שמוליק סופר, ברלה שיינר, שטורעם.

צילום השער וגלריית התמונות מההלכה והפאראד: ישראל ברדוגו

דבר הרב

המד"א הגה"ח הרב מרדכי שמואל אשכנזי שליט"א

אל תושבי הכפר שיחיו
שלום וברכה!

עומדים אנו ערב חג השבועות, זמן מתן תורתנו, ובקשר לזה אנו מוצאים בתורת רבותינו נשיאינו בכלל ובשיחותיו הק' של הרבי בפרט, שלושה מסרים מרכזיים.

מסר אחד הוא, כמוכן, התורה - חשיבות התורה לקיומו של כלל ישראל וחשיבותה לפרט. באחת משיחותיו הק' (חג השבועות תשכ"ג) אומר הרבי, כי מוכרחים "לזרוע בלימוד התורה בפועל, ללא פשט'לאך, נגלה וחסידות" וכי "גם מי שיש לו יום פנוי מדאגת הפרנסה אין זה יום חופשי שלו כ"אם ברשות ומוקדש לתורה".

ב"ה נתברך הכפר שלנו בריבוי שיעורי תורה. ראוי לכל תושב ותושב שימצא את מקומו בשיעורי תורה קבוע אחד, לכל הפחות, ובכך יקיים בפועל את מה שהוא בעצמו אומר ומבקש בכל יום - "ותן חלקנו בתורתך".

המסר הנוסף הוא מסר האחדות. זה היסוד לכל הצלחה, בגשמיות וברוחניות, וכפי שגם אמר וכתב הרבי במכתביו ובשיחותיו הק' לתושבי כפר"חב"ד. וראינו במוחש שכאשר בכפר"חב"ד יש אהבה ואחוזה בין התושבים שיח'י, הברכה שורה בכול.

המסר השלישי עניינו הוא חינוך הילדים - "בנינו ערבים בעדנו". בזכות הילדים קיבלנו את התורה, משום שהם העתיד האמיתי שלנו. על כולנו להשקיע כל מאמץ אפשרי בחינוך ילדינו על טהרת הקודש, ובוודאי למנוע מהם כל חשיפה לתכנים מזיקים ובמיוחד לאמצעים הטכנולוגיים המשחיתים והפוגעים בנפשותיהם הזכות.

ובעזרת ה' נזכה להיות כלים ראויים לשפע הברכות הק' שמרעיף הרבי על כל אחד ואחת מתושבי כפר"חב"ד.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות
הרב מרדכי שמואל אשכנזי

דבר היו"ר

ר' בנימין ליפשיץ

תושבים יקרים

לפני פחות משלושה שבועות חווינו כולנו את אחד האירועים הציבוריים היפים והמאורגנים שידע כפר"חב"ד - תהלוכת ל"ג בעומר והפאראד הגדול. היה זה מעמד שכולו קידוש שם שמים, אהבת התורה, התקשרות לרבי והתלכדות של כל תושבי הכפר.

הצלחת התהלוכה והפאראד נזקפת בעיקר לזכותם של כמה עשרות מבוגרים וילדים, אשר השקיעו בכך הרבה מאוד זמן, מרץ וכישרון אישי. קצתם אף עשו זאת בהתנדבות גמורה ומתוך אידיאל צרוף. תודת הציבור כולו נתונה להם ותהא משכורתם שלמה מאת ה'.

זכות וחובה נעימה היא להודות לידיד כפר"חב"ד, איש החסד, ר' גבריאל בזגלו שיח'י, אשר תרם מהונו ביד נדיבה ובנפש חפצה

לתהלוכה ולפרסים היוקרתיים במיוחד - זוג כרטיסי טיסה לחצר הרבי.

המטרה העיקרית הייתה, כמוכן, לקיים את רצון הרבי ולהעביר את התכנים המרכזיים של ל"ג בעומר בצורה מכובדת וברמה גבוהה - והמטרה הזאת ב"ה הושגה.

אולם במבט לאחור אפשר להאיר שתי נקודות חשובות נוספות: האחת, התברר לאילו תוצאות מבורכות אפשר להגיע כאשר פועלים באחדות ובשילוב ידיים. והשנייה, נוכחנו ביכולות הגבוהות הטמונות בילדינו הצעירים, אם וכאשר מציבים להם אתגרים ומנחים אותם כראוי.

אנו תפילה כי האחדות תוסיף ללוותנו הלאה, וכי נזכה לקדש שם שמים ולגרום נחת רוח לרבי תמיד כל הימים.

חג שמח
בנימין ליפשיץ

תמים בלודז', שליח ברומניה, משפיע בכפר-חב"ד

מסכת חייו של החסיד הרב ישראל-צבי הבר ע"ה, תושב ו'משפיע' בכפר-חב"ד, נעה על ציר רב תחנות שתחילתו בלודז' בפולין, המשכו בפתח-תקווה, בירושלים ברמת-גן ובתל-אביב, לאחר מכן בשליחות ברומניה הקומוניסטית ולבסוף בכפר-חב"ד • לרגל חנוכת המקווה המחודש הנקרא על שמו, שוחחנו עם בנו הרב שמואל שיחי' על אביו החסיד, שמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם • ישראל אשר בך אתפאר

"בהזדמנות כלשהי סיפר לנו אבא על היום שבו החל להתפלל בנוסח חב"ד", נזכר ר' שמואל. "זה היה תוך כדי לימודיו בישיבת תומכי-תמימים בלודז', שב-10 שנותיה הראשונות התפללו תלמידיה בנוסח המקובל בפולין.

"יום אחד, כך סיפר, הגיע לישיבה אחד מבניו של הרב זלמן שניאורסון (מצאצאי רבנו הזקן, מראשי ונכבדי קהילת חב"ד בעיר ומייסד הישיבה) וחילק לתלמידים סידור 'אור המאיר' בנוסח אדמו"ר הזקן. הוא הודיע לתלמידים כי מהיום והלאה כולם עוברים להתפלל בסידור הזה'...

"לימים", מוסיף ר' שמואל ומספר, "כאשר אבא ע"ה הגיע בפעם הראשונה אל הרבי ונכנס ל'יחידות', אמר לו הרבי, כי מכיוון שלמד בלודז', בוודאי זכה להכיר את הרב זלמן שניאורסון, וביקש ממנו לספר אודותיו".

האדמו"ר וסוכריית-הציפור

בשנת תרצ"ו נסע אבי המשפחה, ר' חיים-אליעזר, ארצה, כדי לתור את הארץ ולבחון מקרוב אפשרות לעלייה והשתקעות בה. הוא עשה זאת בהסכמתו ובברכתו של הרבי הרי"צ נ"ע. כעבור חודשים מספר הצטרפו אליו גם

שלט ההנצחה בכניסה למקווה המחודש

נעוצים אמנם בחצר חסידות אלכסנדר, אך כבר בצעירותו התקרב אביו, הרב חיים-אליעזר הבר ע"ה, לחסידות חב"ד. בגיל 11 בלבד כבר החל הנער ישראל-צבי ("הערש") את לימודיו בישיבת תומכי-תמימים המקומית בלודז'.

כ-100 תלמידים למדו באותן שנים בישיבה ומי שעמד בראשה היה הגה"ח רבי מנחם-מענדל רוזנמוטר הי"ד. הרב רוזנמוטר נחשב אחד העילויים בישיבת תומכי-תמימים בליובאוויטש. קודם בואו ללודז' שימש חבר בצוות ההנהלה של ישיבת תומכי-תמימים בוורשה. בשנת תש"ה נקפד פתיל חייו עלידי הנאצים ימ"ש.

לפני שבועות מספר נחנך בבית-הכנסת 'נחום יצחק' בשיכונים-החדשים מקווה טהרה משופץ ומחודש ונקרא שמו - 'מקווה ישראל'. המקווה שודרג לבלי הכר על-ידי מתפללי בית-הכנסת ובעזרת תרומה נכבדה של משפחת הבר, בניו וצאצאיו של הרה"ת הרה"ח ר' ישראל-צבי הבר ע"ה. הרב הבר ע"ה, על שמו נקרא המקווה, שימש באחרית ימיו 'משפיע' בשיכונים. דמותו רבת החן החסידי ומאירת-הפנים נותרה חקוקה על לוח ליבם של מתפללי בית-הכנסת.

שלט הזיכרון שנקבע בכניסה למקווה מזכיר בקצרה ובתמצית איאלו ציוני-דרך בחייו של הרב הבר ע"ה. אך אנו לא הסתפקנו בכך וניצלנו ביקור של בנו, הרה"ח הרב שמואל הבר שיחי', בבית אמו שתחי' בשיכונים-החדשים - ביקור שכמו תמיד הותיר אצל מתפללי בית-הכנסת 'טעם של עוד' - כדי לשמוע ממנו מעט יותר על אביו.

ר' ישראל-צבי ע"ה נולד (בי' בכסלו תרפ"ד) בלודז', השלישית בגודלה בין ערי פולין ויצרנית הטקסטיל מספר אחת במדינה. לודז' כידוע אכלסה עד לשואה הנוראה מאות-אלפי יהודים, בהם לא-מעט גדולי תורה, חסידים ואנשי-מעשה.

שורשיו המשפחתיים של ר' ישראל-צבי

הרב שמואל שיחי' הבר מצביע על תמונת אביו הרב ישראל-צבי הבר ע"ה

מה לא גילו בהן עניין רב יתר על המידה...".
בקשר לכך מתגלגל במשפחה סיפור מופת
מהצדיק רבי ישראל מהוסיאטין זצ"ל, שהתגורר
אז בתל-אביב.

"ערב חתונת אחד מילדיו, נכנס סבי ע"ה
אל הצדיק מהוסיאטין וסיפר לו על פרנסתו
הדחוקה ועל כי הוא עומד להשיא את אחד
מילדיו ואין בידיו כסף להוצאות החתונה. 'במה
הנך עוסק?', התעניין האדמו"ר וסבא סיפר לו,
כי הוא מייצר ומוכר סוכריות-ציפור. ביקש
האדמו"ר סוכרייה אחת ואבי הגיש לו. הסיר
האדמו"ר את העטיפה מעל הסוכרייה, בירך
עליה ונתנה בפיו. 'טעים מאוד!', הפטיר הצדיק
בחיוך. וראה זה פלא, מאותו יום והלאה נוצר
ביקוש עצום לסוכריות אלה. בעלי חנויות החלו
לצרוך אותן בכמויות גדולות, ופרנסת המשפחה
השתפרה פלאים. סבא ע"ה זכה לחתן את כל
ילדיו בכבוד."

עולם חדש ממש

באופן טבעי ומתבקש התכוונו הוריו של
ר' ישראל-צבי להכניסו לישיבת תורת-אמת
בירושלים, שבאותם ימים הייתה הישיבה
החב"דית היחידה בארץ-ישראל. אלא שמפאת

**"השיחות של ר'
שואל במטבח
שאלו איתנו יחד,
ביררו לפנינו איך
להסתכל על הרבה
דברים מהעולם.
ההתוועדויות של
ר' שואל נ"ע איתנו,
הרימו אותנו לדרגה
יותר גבוהה. אחרי כל
התוועדות הרגשנו
התרוממות בדרגה"**

רעייתו וששת ילדיהם, בהם כמובן גם "הערש",
שבתחנת הרכבת אדירת הממדים של ורשה
הספיק ללכת לאיבוד ולהחסיר פעימות מלבה
של אמו המודאגת.

בתוך שנים מספר יתברר כי העלייה ארצה
הצילה את המשפחה מציפורני הנאצים ימ"ש.
משפחת הבר נותרה למעשה שריד בודד כמעט
מקהילת ליובאוויטש בלודז', בעוד ר' ישראל-
צבי היה אחד היחידים שנותרו חיים, אחרי
המלחמה, מכל תלמידי תומכיית-מימים בעיר
הולדתו.

משפחת הבר נטעה יתד במושבה פתח-
תקווה. השנים הבאות צפנו בחובן מלחמת
קיום והישרדות כלכלית לא-פשוטה. הם גרו
בסמוך לבית-הכנסת הוותיק 'שונה הלכות'
ובצמוד לו הפעיל ר' חיים-אליעזר קיוסק קטן.
בחודש תשרי היו האב וילדיו מוכרים ארבעה-
מינים.

בשלב הבא החל ר' חיים-אליעזר לייצר
סוכריות בצורת ציפור. "ציפורת סוכר" קראו
לזה, אומר ר' שמואל בחיוך. "הוא קנה ממישהו
תבניות בצורת ציפור וסבתא הייתה מבשלת
את הסוכר והשמן ולאחר מכן יוצקת אותם
לתבניות. סבא ע"ה היה יוצא לתל-אביב למכור
את הסוכריות הייחודיות לחנויות, אשר משום-

של מאמרי חסידות ובסופם איחולים אישיים שרשמו לו החברים, קצתם נעשו ברבות השנים גדולי תורה ידועי שם. ביניהם אפשר למצוא את הגאון רבי שלמה ברמן ע"ה, מראשי ישיבת פוניבז', האדמו"ר מטמאשוב, רבי יהושע אלבוים זצ"ל ויבדלט"א הגה"ח ה'חזון' הרב יואל כהן שיחי".

ר' שמואל מציג לנו עותק של שטר-התנאים של הריו, בסופם נראות חתימותיהם של הערבים והעדים - מנהל ישיבת אחייתמימים, הרה"ח ר' אליעזר קרסיק, החסיד הנודע הרב פאל"ה כהן, ראש הישיבה, הרה"ג הרב דוב פוברסקי והחסיד הנודע ר' מיכאל דבורקין, זכר כולם לברכה.

באחת מאיגרותיו של הרבי הריי"צ אל ר' ישראל-צבי, זמן לא-רוב לאחר חתונתו, מדרך אותו הרבי, "להסתדר באוהלה של תורה" ובה בעת מורה לו ללמוד את אומנות השחיטה. "כעבור שנים ראה בכך אבא ע"ה רמז לבאות, לשתי התקופות בהן הוא פעל כשוחר וכשליח הרבי נשיא דורנו ברומניה הקומוניסטית", אומר ר' שמואל.

כשנה לאחר נישואיו עבר עם להתגורר לתל-אביב. תקופה קצרה שימש משגיח בישיבת אחייתמימים ולאחר מכן פנה למספר אפיקים, כדי להרוויח את לחמו בכבוד. במקביל הרבה למסור שיעורי תורה בנגלה ובחסידות ואף

גבוהה. אחרי כל התוועדות הרגשנו התרוממות בדרגה וממילא נפלו הרבה שטויות, כמשל הידוע - כשהשמש מחממת וכו'.

"וכך ר' שואל נ"ע טיפל בנו עם כל אחד ואחד, והחדיר בנו תורה וחסידות ויראת-שמים מפנימיות נפשו לפנימיותנו. ועלינו להמשיך בזה כל ימי חיינו, ומובן גם להיות מאוד קשור בנשיאנו רבנו שליט"א, בכדי להשלים הכוונה של היותנו עלי אדמות".

רמז לבאות

"אבא ע"ה לא זכה לפגוש את הרבי הריי"צ נ"ע פנים אל פנים, אך זכה לקבל ממנו כמה וכמה מכתבים, עוד בהיותו בחור וגם לאחר החתונה", מוסיף ומספר ר' שמואל.

בל"ג בעומר תש"ד נשא ר' ישראל-צבי לאישה את רעייתו - תבחלט"א - מרת ציפורה, בתו של המשפיע החסיד הנודע, הרב מאיר בליז'נסקי ע"ה. החתונה התקיימה באולם מכביה-האש ברמת-גן, עיר מגורי חותנו וחוננתו. גם ר' ישראל-צבי ורעייתו קבעו את מגוריהם בעיר זו.

"אחת המחברות שהותיר אחריו אבא ע"ה היא למעשה 'תשורה' שהגישו לו חבריו באחייתמימים, ערב חתונתו עם אמי שתחי", אומר ר' שמואל. "דפי המחברת מכילים העתקות

גילו הצעיר סירבה הנהלת הישיבה לקבלו והוא החל את לימודיו בישיבת 'תורה ויראה', של זרם הקנאים הירושלמים.

הנער הצעיר חש כל העת כי מקומו בישיבת חב"ד. הוא הוסיף ללמוד ב'תורה ויראה', אך לא לזמן רב מדי.

בפורים תרח"צ, כשהסתיימה סעודת הפורים במקום לימודיו, שם פעמיו לישיבת תורת-אמת כדי לראות כיצד חוגגים פורים בחב"ד. הוא נקלע להתוועדות של המשפיע הנודע הרה"ח הרה"ח ר' אלתר שמחוביץ' ע"ה. המעבר בין אווירת ההשתטות בישיבתו לבין ההתוועדות ה'פנימית' בתורת-אמת כמו לא הותירו לו בררה אחרת, וכבר בחודש אייר של אותה שנה היה לתלמיד מן המניין בתורת-אמת.

למרבה הצער, פחות משנה לאחר מכן (בניסן תרצ"ט) נפטר ר' אלתר בדמי ימיו. לכתו של המשפיע האהוב הותירה בלב הנער ישראל-צבי חלל גדול, שהתמלא שוב רק כשנתיים מאוחר יותר.

ר' שמואל בנו מוציא מכיס חליפתו שני דפים מתוך מחברת מציבה מיושן, ובטרם יציגם לפנינו, הוא מקדים ומספר: "אבא ע"ה הרבה לרשום זיכרונות. דברים ששמע מפי אחרים, כמו גם חוויות פרטיות שלו. לאחר פטירתו גילינו אוצר בלום של סיפורים ורעיונות שאני תקווה כי בעזרת ה' לא ירחק היום והם יראו אור".

עתה הוא מציג לפנינו את שני העמודים שבהם מספר אביו על התקופה שלאחר פטירת ר' אלתר ע"ה ועל היכרותו הראשונה עם מי שעתיד להיות ה'משפיע' שלו, הגה"ח הרב חיים-שאל ברוק ע"ה. וכך כותב ר' ישראל-צבי, בסגנונו הפשוט והנקי מכל ניסיון להרשים:

"היה זה בחג השבועות שנת תש"א ואני למדתי אז בירושלים בישיבת תורת-אמת, ור' שואל (=חיים-שאל) נ"ע בא לעיר, ושמעתי כי הוא יתועד עם הבחורים. השתתפתי בהתוועדות בבית ר' דוד נ"י גולדברג-עליד בתי ורשא. זו הייתה לי ההתוועדות הראשונה עם ר' שואל ובפנימיותי נמשכתי מאז אליו.

"באלול קיץ זה, תש"א, הנה מסיבות שונות ובעיקר מהתרשמותי מר' שואל - עברתי לתל-אביב לישיבת אחייתמימים. בימים וחודשים הראשונים הרגשתי עולם חדש ממש. הרצינות והתמימות של אמירת שיעור חסידות מר' שואל נ"ע גילו לפני מה זה 'תמימים', היינו מרצון ומחשבה ועד דיבור ומעשה - עובר קו תמים. 'תמים' תהיה עם ה' אלוהיך'. כאן נוכחתי איך שה'עיקר' - היינו תורה וחסידות - הוא באמת 'עיקר', וה'טפל' - היינו כל עניינים הגשמיים - הם באמת 'טפל'.

"השיחות של ר' שואל במטבח (=חדר האוכל) שאכל איתנו יחד, ביררו לפנינו איך להסתכל על הרבה דברים מהעולם. ההתוועדויות של ר' שואל נ"ע איתנו, הרימו אותנו לדרגה יותר

מסמכים מארכיונו של הרב ישראל-צבי הבר ע"ה

שימש ר' ישראל-צבי גם מוהל, תפקיד שבתנאי הימים ההם היה מאתגר במיוחד.

"השתדלתי תמיד והרבה"

ר' ישראל-צבי היה נוסע שעות על גבי שעות כדי לשחוט כמה תרנגולים למספר קטן של משפחות יהודיות שחיו להן בכפרים קטנים ונידחים. "אם יהודים רוצים לאכול כשר, שווה כל מאמץ!", היה אומר.

"אבי ע"ה היה שוחט ומוהל ובאופן כללי היה פעיל מאוד, אבל אמי שתחי', שהינה טיפוס חברותי מאוד, שילמה מחיר כבד של בדידות", אומר ר' שמואל. "ברומניה היא הכירה קשישה יהודייה שעוד זכרה קצת יידיש ועוד כמה נשים שעמן ניסתה לתקשר, אך באופן כללי היא הייתה בודדה למדי". הדברים מקבלים משנה תוקף על רקע העובדה שבמשך עשרות שנים הייתה הגב' הבר שתחי' מראשי הפעילות בארגון 'נשי ובנות חב"ד' בארצנו.

בשנת תשמ"ח, זמן קצר לפני קריסת הקומוניזם במזרח אירופה ובכלל זה ברומניה, חזרו הרב הבר ורעייתו ארצה. ב-22 השנים הבאות זכה ר' ישראל-צבי לשבת על התורה ועל העבודה, ליהנות מהשבט המשפחתי החסידי המפואר שהקים עם זוגתו שתחי', ולהשפיע מידיעותיו, מניסיונו המעשי ומקסמו האישי הרב על כל סביבתו. את זאת כאמור עשה בעיקר בשיכונים-החדשים בכפר-חב"ד.

בשנותיו האחרונות ממש נחלש גופו ונחלש גם קולו. התעקשותו להוסיף לנהל את חיו כמימים ימימה, תוך שמירה קפדנית על סדרי התפילות ושיעורי התורה, עוררה התפעלות רבה. אך גם בחולשתו הטה לו הקהל אוזן ושתה בצמא את דבריו.

לסיום, הנה קטע נוסף, אותו מציג בפנינו ר' שמואל, מיומנו הפרטי של אביו ע"ה (י"ט בכסלו תשנ"ו): "השתדלתי תמיד והרבה, לא לתת עין לאיטובה להשני והשתדלתי לפרגן לאחר על מה שיש לו. כמו כן, השתדלתי תמיד שלא לשקר, ולקיים את הבטחתי, בבחינת 'מוצא שפתך תשמור', ואני חושב שגם חניכתי את ילדי לא להגיד שקר ושמרתי זה מאוד".

ואכן, כל מי שהכירו יודע כי שלוש התכונות הללו - העדר מצרות-עין, פרגון לזולת ומידת האמת - היו נר לרגליו של החסיד היקר הזה. בט"ו בכסלו תשס"ז נלב"ע ומנוחתו כבוד בהרהזיתים.

בראש מצבתו נחרתו המילים, "דער לאדז'ער תמים", כינוי שדבק בו מאז ביקורו הראשון בחצר הרבי, בתשרי תשכ"ו, אז הורה לו הרבי להגיד ל'חיים' תוך שהוא מכנהו כך. וביטוי סמלי זה, הוא גם המתנוסס על שלט ההנצחה הקטן בפתח המקווה המחודש בשיכונים-החדשים, הנקרא על שמו.

■ תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

בשריפת חמץ ליד ביתו בשיכונים-החדשים

העירייה ולא נח ולא שקט עד אשר סידר לאותה משפחה דירה ראויה. ומדובר היה, כזכור, באנשים שכלל לא הכיר".

בשנת תשל"ג נסע ר' ישראל-צבי לרומניה לשנה אחת שבסיומה ניתוספה לה עוד שנה. באופן רשמי נסע כדי לשמש שם שוחט לקהילה, אולם תחת אצטלה זו פעל ר' ישראל-צבי רבות בשדה הפצת היהדות והחסידות.

בשנה הראשונה התגורר בבוקרשט הבירה ובשנה השנייה גר בקלויזנבורג (קלויז). היו אלה ימי שלטונו של הרוזן ניקולאה צ'אוצ'סקו וצעדיו של ר' ישראל-צבי נשמרו בקפידה על-ידי אנשי משטרת החרש הרומנית, ה'סקוריטטה'. אחרי שנתיים שב ארצה לתל-אביב ומילא שורה של תפקידים ציבוריים, בהם המבקר הפנימי של רשת 'חדרי תורה אור' ו'משפיע' בקהילת חב"ד בעיר.

בתשמ"א יצא ר' ישראל-צבי ורעייתו שוב לרומניה, הפעם לשבע שנים. בשותם השנייה במדינה הקומוניסטית הרחיב ר' ישראל-צבי את תחומי פעילותו ולמעשה שימש שליח הרבי לכל תחום ועניין, אם כי בלי טייטל רשמי. כל הצהרה לאיזהירה בדבר מטרות נוספות לשהייתו ברומניה, מלבד השחיטה, בצד מביאה לסילוקו המידי מתחומי המדינה. בצד שיעורי התורה שמסר, פעל ר' ישראל-צבי להפצת תורת הרבי בקהילות השונות, לארגון התוועדויות במועדים חסידיים, לזיכוי רבבות יהודים בקניית 'אות בספר התורה' ועוד. בנוסף

שימש גבאי בבית-הכנסת החב"די המיתולוגי ברחוב נחלת-בנימין.

הקב"ה זימן לי מצווה

האווירה בבית משפחת הבר הייתה חסידית מאוד. "אבא ע"ה היה לומד גמרא או חסידות בכל רגע פנוי", מספר ר' שמואל. "גם בנו הילדים החדיר אהבת תורה, 'הנחות חסידות' ומידות טובות".

בהקשר זה מגולל ר' שמואל באוזנינו את אחד מזיכרונות הילדות שלו: "שבת אחת הלכנו ביחד עם אבא ע"ה מביתנו למקווה. בדרך עצר אותנו אדם לא-מוכר ששידר מצוקה. נראה כי דמותו המרשימה של אבא גרמה לאיש לראות בו כתובת לתינו צרותיו. 'אני ומשפחתי גרים בפחון רעוע וכעת רוצים להשליך אותנו גם משם', ביכה את מר גורלו.

"בלי לחשוב פעמיים, ביקש אבא מהיהודי להוביל אותו אל הפחון המדובר. עודנו צועדים לשם, לחשתי לאבי, 'בשביל מה לבזוז זמן על בעיה שממילא לא נוכל לפתור'. תשובתו של אבא הייתה מהירה. 'הקב"ה זימן לי מצווה ואני אוותר עליה?!', אמרתמה.

"הגענו לפחון המדובר והמצב אכן נראה מזעזע. מקום צר ותנאים קשים ביותר, וגם משם כאמור עמדה המשפחה להיזרק. המחזה נגע לליבו של אבא שהבטיח ליהודי עזרה מיד לאחר השבת. ואכן, כבר ביום ראשון נכנס אבא לעובי הקורה. הוא התרוצץ בין משרדי

יהודים של הבעל-שם-טוב

מי התרגש יותר בשעת מתן-תורה, האנשים הפשוטים או הלמדנים, על מי התבטא הבעש"ט ש"יש לו דעה למעלה", מדוע התגעגע הרבי הקודם ל'בעלי-הבתים' מהדור הקודם ומה ההבדל בין 'פראסטע' ל'פשוט'ע' • על מעלת ה"יהודים פשוטים", מאת הרב שמואל רסקין, משלוחי הרבי לעיר חולון

מי הבין שעלידי תורה ניתן לזכות ל"רואים את הנשמע ושומעים את הנראה"?
- ה"אנשים פשוטים", "וכל העם רואים".
והלמדנים... - הם נשארו שוטים...

מיהו "בן תורה"

באותו הקשר סיפר הרבי הקודם על שאלה שנשאל כ"ק אדמו"ר הזקן במינסק, כאשר חזר ממעזריטש, ותשובתו המפתיעה:
כשאדמו"ר הזקן הגיע ממעזריטש, ואחר-כך היה במינסק, שאלו אותו: מה קיבלתם שם, בתור 'חידוש' בתורה?
והוא ענה: מה שהיה אפשר 'לחדש' (אויפטאן) בתורה - חידשו. אלא שלכם, לא יהיה בכך כל טעם והבנה. אבל, לא רק שחידשו בתורה, אלא גם למדו כיצד לכבד בן תורה.
ומיהו "בן תורה"? - איש פשוט!

יקר מכל יקר

וכך מתאר הרבי הקודם - במכתב מיוחד תחת הכותרת "אודות מעלת אנשים פשוטים" (סה"מ תש"ט, עמ' 141 - חלקים מסוימים מתורגמים) - את מצב היחס בין האנשים הפשוטים לבני התורה, והמהפך שחולל הבעש"ט במצב זה:
מאז הנחילנו הוי' אלוקינו את תורתו הקדושה עלידי משה רבנו נתפלג עמנו לשתי כתות: (א) בני תורה בעלי שכל. (ב)

חגיגה שבועות הוא היום בו בחר הקב"ה בעם-ישראל להיות לו לעם סגולה. בחירת הקב"ה בעם-ישראל מתבטאת בעיקר, ביהודים הפשוטים (כמבואר בתו"א טו,ב). חגיגה שבועות הוא גם יומא דהילולא רבה של מורנו הבעש"ט, הראשון שלימד אותנו על אוצרות החמדה ששתל הקב"ה ביהודים הפשוטים.
את הרשימה הפעם נקדיש לכל אותם יהודים פשוטים, עובדי ה' באמת ובתמים, בלי משחקים ובלי מחשבות, והלוואי שנוזה כלנו לאותה פשטות, שכן מסתבר שלגמרי לא-פשוט להיות... יהודי פשוט.

מי קיבל את התורה

הנה התבטאות חריפה של הרבי הקודם (סה"ש תש"ו, עמ' 44 - כאן בתרגום חופשי) בה הוא חוזר על דברים ששמע מאביו כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע, על ההתרגשות של ה"אנשים פשוטים" במתן-תורה, בהשוואה לתגובתם המאוכזבת-משהו של הלמדנים, למעמד המרעיש: אאמו"ר אמר פעם בהתנועדות של שבועות:
"וכל העם רואים את הקולות" - במתן-תורה היה "רואים את הנשמע ושומעים את הנראה". אצל מי זה היה? - אצל "וכל העם", אנשים פשוטים.
הלמדנים והגאונים - הם ציפו לשמוע במתן-תורה איזה חידוש, פלפול. שהרי היו למדנים עוד קודם מתן-תורה, כמו שחז"ל אומרים "אברהם כו' יושב כישיבה כו' היו במצרים ישיבה עמהם" - "למדנים" ו"מצרים", "למדנים של מצרים" (מצרים'דיקע לומדים)... וכשהם הגיעו למתן-תורה, הם חשבו שישמעו פלפול או חידוש.

עד שבא מורנו הבעש"ט נ"ע והשפיע מרוחו הקדושה לפרסם מעלתם של הבעלי אמונה פשוטה בישראל.
...הנה מאז נוכחו לדעת הפלאת מעלת ישראל, שיהודי מאוד פשוט הוא יקר מכל יקר. והוד כ"ק רבנו הזקן ביאר העניין: תלמיד חכם הוא מאוד יקר, בעל מוח הוא קר, ולעתים קרובות מקר. וצריכים זהירות. אנשים פשוטים הם בעלי אמונה ומידות טובות.

הערשל ה'חופר'

לא חסרים סיפורים - בעיקר מעטו של הרבי הקודם - על היחס המיוחד של הבעש"ט לאנשים פשוטים ורום ערכם. פטור בלא כלום

אנשים פשוטים בעלי אמונה פשוטה. ועד מורנו הבעש"ט נ"ע היו התלמידים חכמים ובני תורה בְּדָלִים מן היהודים הפשוטים. ובא מורנו הבעש"ט נ"ע והראה הפלגת מעלתם של ישראל הפשוטים. בראשונה, הנה גם תלמידי הבעש"ט נ"ע התפלאו על הנהגת מורנו הבעש"ט נ"ע לקרב את פשוטי אחינו, הבעלי מלאכות הפשוטים וסוחרי השוק. בני התורה קראום בשם "אומרי התהילים", או "דלא ידעי מה קאמר'ניקעס".

בכמה וכמה עיירות הנה הרבנים, ראשי הישיבות, ותלמידי הישיבות היו בְּדָלִים לעצמם. ובקושי היו מתירים למחויבי 'קדישים' לעבור לפני התיבה, והרחיקום מהבתי-כנסיות להחדר השני וכדומה.

אי־אפשר, והנה סיפור קצר מרשימותיו של הרבי הקודם (סה"מ תש"ט, עמ' 87):

אצל הבעש"ט נ"ע היה חסיד אחד. איש פשוט המוני, והיה ירא־שמים גדול, התפרנס מיגיע כפיו בחפירת בארות. מיום עמדו על דעתו היה נזהר מלאכול את פתו באיזה לֶפֶת [=תוספת] שהוא, רק פת, מלח ומים. אמנם בני־ביתו כלכל בלחם ולֶפֶת כפי יכולתו, ובעצמו מימיו לא טַעַם טעם בשר. הוא היה בקי בחמשה חומשי תורה ובספר תהילים על־פה. ופירוש המילות ידע בדוחק, ובכמה מקומות לא ידע פירושן, רק

הטיפוס הלזה הכריע בין שני המאמרים הסוערים בים התלמוד, באורחות חיי האדם, חד אמר "פעלא דיממא אנן, ולא איברא לילא אלא לשינתא" (=אנחנו פועלי יום, והלילה נברא אלא בעבור השינה), וחד אמר "לא איברא לילא אלא לגירסא" (=לא נברא הלילה אלא ללימוד), ובא לו החנווני הראמעני ומכריע ביניהם ועושה לילות כימים, כמ"ש "ותורה אור". טיפוס כזה היה חזון נפרץ בדור הקודם, כי זהו פריז של החינוך הישן אשר השריש את חיבתה של התורה בעומק לב כל ילד, והאמת הגמור הוא אשר בצאת הילד לאוויר העולם, כבר נמצא

הוא היה בקי בחמשה חומשי תורה ובספר תהילים על־פה, ופירוש המילות ידע בדוחק, ובכמה מקומות לא ידע פירושן, רק היה חוזר על אותיותיהם תמיד

היה חוזר על אותיותיהם תמיד בעת מלאכתו ובעת הליכתו. ואמר הבעש"ט נ"ע: הערשל גרעבער האט א דעה למעלה [=דעתו של הערשל ה'חופר' נחשבת למעלה].

בין 'פראסטע' ל'פשוט'ע'

כשביקר מר זלמן שזר אצל הרבי, דיבר עם הרבי על היהודים שהגיעו אז מרוסיה לארץ. בין יתר דבריו התבטא, "זיי זיינען זייער פראסטע אידן" (הם יהודים מאוד פראסטע = פשוטים). ענה לו הרבי, שהרבי הקודם לא אהב את הביטוי "פראסטע" אלא דווקא "פשוט'ע" - המורה על 'פשיטות העצמות'. כמאמר הבעש"ט שפשיטותו של היהודי הפשוט מגיעה ל'פשיטות העצמות'.

החנווני המכריע

כנראה שכדי להיות יהודי פשוט, לא חייבים לא לדעת לתלמוד... הנה מכתב מלא רגש והתרפקות של הרבי הקודם, מכתב ניהום־אבלים (התפרסם באג"ק חט"ז שיצא־לאור בשנה האחרונה) ליהודי מעניין בשם ר' ברוך הלוי ריזיק מרוסטוב. לכותב השורות אין על יהודי זה מידע רב, אבל עובדה היא כי הרבי הקודם בוחר דווקא בו לשפוך לפניו את הלב על העבר העשיר והמפואר מול ההווה הדל והעלוב (מספר מכתבים אליו באג"ק הנ"ל). רבות אפשר לתמוד ממכתב זה על המושגים 'יהודי פשוט' ו'בן תורה' עבור הדור שלנו. וכך מתאר בפניו הרבי את ציורו החסידי הפשוט והפנימי של חותנו של אותו ר' ברוך:

הצטערתי במאוד בשומעי מפטירת חותנו האיש ירא אלוקים והלומד תורה בחיבה תנצב"ה... כן, הענפים הישנים, אשר נשאו את פריים נכרתים ונטמנים בעפר, והאם תמורתם חדשים עולים? ...חותנו ע"ה היה בעל־הבית, לא הרה"ג וגם לא רב, לא טיפס בכתלים ולא דילג בהררי־עד למלאות כריסו בטיטולים (=תוארים) של סוע"ה (=סיני ועוקר הרים) או עה"י (=עמוד הימיני) ופטיש החזק. כי אם בעל־בית חנווני, בן תורה ואוהבה, למדה באהבה בחיבה, בנעימה ובעונג רוחני.

מה נעים הוא חותמו של דור העבר, איש כינוני ופרטי החי על אחריות עצמו, ואינו חייב להעולם כלום, ואין העולם חייב לו, ועמד במעלה עליונה כזו, אשר לימוד התורה בנגלה ובנסתר היה כדבר מוכרחי אשר בלעדו אי־אפשר להיות, וזולת זאת אי אפשר לחיות.

בסביבה של אהבת תורה וחיבתה, ועוד טרם ידע הנער קרוא "אבא, אימא" כבר ראה מחזות של חיבת התורה, אבא מדפדף ספר גדול, אימא מדפדפת בספר עב, ואחיו מביט בספר קטן ומרנן, והחינוך הלזה העמיד לנו גם אנשים כינוניים מלאים כל טוב ומפיקים אור נוגה בחיי יושר ודרכים נעימים.

ועתה מה?

הבעלי־בתים בורים ועמי הארץ, ועם זה מטפסים לאחוז בקירות המזרח, הרבנים לובשים קרני הרה"ג ומנגחים את הרשכבה"ג"ם, והרשכבה"ג"ם מתאמצים לעוף בשמי רום לאחוז בטלית שאינה שלהם, שותים צוננים ונכוזים ברותחין.

הכלל, חללה של עולם מלאה רעל וארס נורא, מה רבו חללי המעופפים אל אשר לעולם לא יגיעו, ומה גדלו מספרי הקרבנות העולים יום יום על מזבח ההזיה ותקוות שוא...

בלי פעמונים

בדרך־כלל מדובר על ההבדל בין 'יהודי פשוט' ל'למדן'. כשמתחת למטרייה של היהודי פשוט יכול גם להיכנס חסיד למדן, כפי שכבר ראינו, ובתנאי שהלימוד שלו הוא בפשטות, ובלי פעמונים. וכך, באחת ההזדמנויות הראשונות עם בואו של הרבי הקודם לארה"ב, אמר כפי המסורת: "בתומכי־תמימים חולקו התלמידים לארבע מחלקות: א, ב, ג, וד. כשתלמידי הא' הם הנחשבים ביותר, והד' הפחות. כל אחד מארבעת הקבוצות הללו, נחלק גם הוא לארבע. וכך היו אל"ף שבאל"ף, ב"ת שבאל"ף - עד לדל"ת שבדל"ת. הרבי רש"ב אמר: "די דל"ת שבדל"ת וועט איבערוענגן" - הד' שבד' ישיגו [את הא' שבא"]. "וכעת" אמר הרבי הקודם "אני רואה את מה שפעלו באמריקה דווקא הד' שבד' - הרבה יותר מהא' שבא!". בהקשר זה, סיפור מעניין שהיה זקני החסיד ר' מוטל קזלינר ע"ה מספר שוב ושוב:

שמעתי מאבי, התמים ר' חיים זלמן (חז"ק), שבליובאוויטש הייתה פעם שריפה גדולה. וכל ה'משכילים' וה'עובדים' רצו להציל את חפציהם. והפוסטיאקעס (ה'ארחי־פרחי') רצו להציל את הספרי־תורה!

על היהודי הפשוט אין צורך לצוות

והנה מכתב מזעזע של הרבי נשיא דורנו, מכתב שכתב עוד בחיי חיותו של הרבי הקודם, והוא נוקב את תהומות הלב בדרישה מהחסידים

את ההזדמנות לזכות להשתתף בדבר שקשור עם הכהן־גדול. שהרי "לא ראיתי צדיק נעזב", הקב"ה בוודאי ידאג לכהן גדול לכל צרכיו, אלא שזה יכול להיות לאו דווקא עלידי אותו יהודי. במילא הוא ידאג לתפוס מיד, ולא לאבד את הזכייה הגדולה, ויעשה כל שביכולתו עם עצמו ועם אחרים שה"גדלהו" יהיה עלידו דווקא. כשניגשים, אבל, לכהן, יכול להיות שהוא יתחיל לומר: (א) מה אתם ניגשים אליי, אני בין כה וכה קדוש, אני הרי יודע בעצמי מה עלי לעשות. לכו תזכו אחרים! (ב) אתם רוצים שאני אשתתף בהוצאה של הכהן־גדול, ושאתעסק שגם אחרים ישתתפו בזה? היודעים אתם שעל כתפיי מונחת עבודת בית־המקדש? תשאלו את הכהן־הגדול בעצמו, הוא בעצמו יאמר לכם מה חשוב יותר! אם אני יתעסק עם הכהן־גדול, עלולה להתבטל העבודה של בית־המקדש; אתם מצווים עלי לעשות זאת?! ומה אומרים הפוסקים בנוגע לכזה דבר? בעצם הדיבורים שלכם אתם מחריבים את בית־המקדש! ולכן לא אתן בשום אופן! מבהירה התורה: גדלהו משל אחיו הכהנים (והבהרה הזו, לא תמיד עוזרת!).

פעולות אברך פשוט

המכתב הבא נכתב עלידי הרבי נשיאו דורנו (קודם נשיאותו) אל המשפיע הנודע ר' שלמה־חיים קסלמן ע"ה בעת ששהה בפאריז (בשנת תש"ט), מפורסם מאוד, ובכל זאת כמה שורות חריפות גם משם (אג"ק ח"ג, עמ' נד):

אברך אחד שהוכרח לברוח ממקומו, אינו שייך לעבודת התפילה, אינו לא משכיל ולא עובד, בלא חתימת זקן וכו' וכו', ומעולם לא למד לא בתומכי־תמימים ולא בישיבה בכלל - נדד למדינה רחוקה ביותר, הן במקום, הן בענייני יהדות, וכעבור איזה זמן התחילו להגיע מאנשים ונשים משם מכתבים לכ"ק מו"ח אד"ש.

ולדוגמא - מאשה בעלת עסק שמציעים לה לשכור חנות ודירה בחלק אחד של העיר או בחלק אחר. ושואלת החלט כ"ק אד"ש

"טרם ידע הנער קרוא 'אבא, אימא' כבר ראה מחזות של חיבת התורה, אבא מדפדף ספר גדול, אימא מדפדפת בספר עב, ואחיו מביט בספר קטן ומרנן"

מה תעשה.

- מעולם לא ראתה אותו, ויודעת שמעולם לא היה כ"ק מו"ח אד"ש לא רק בעירה אלא גם בכל מדינתה, אינה מאנ"ש וכנראה גם לא מגזע אנ"ש.

אבל כששמעה מהאברך דברים היוצאים מן הלב: יש רבי בישראל, ואין הוא נכנס בהגבלות הטבע, והרוצה ללכת לבטח דרכו - במסחר, בהנהגת הבית, וכו' - לא ירים את ידו מבלי לשאול את פי הרבי. והכירה בהאברך שפיו ולבו שווין, כי ניכרין דברי אמת, צייתה לכתוב השאלה הנ"ל, שייכת ממילא ל'נפנה' (=ניתנת דמי מעמד), ומתקרבת ליהדות, ובטח בקרב הימים יהיו הלכות ביתה בכשרות וטהרת המשפחה וכו'.

- אלה מתולדות אברך פשוט. ושעושה כל זה לא מצד מסירות־נפש וקבלת־עול, כי אין זה אצלו היפך השכל, גם לא היפך שכלו האנושי. ■

להשתתף בהחזקת 'בית רבי'. במכתב מותח הרבי קו, ומסביר את ההבדל בין יהודי פשוט, לבין זה המתיימר להיות 'חסיד'. כאשר מזה האחרון קשה יותר לבקש...

כאן בתרגום מאולץ ללה"ק (אג"ק ח"ב עמ' יא):

הגמרא אומרת: "והכהן הגדול מאחיו" - אחיו הכהנים מגדלין אותו.

לכאורה, אם צריכים שיהיה לכהן גדול מה להוציא עבור היוםיום ("זאל האבען אויף דער הוצאה") ועוד שיהיה גם עשיר - מדוע זה צריך להיות משל אחיו הכהנים?

אלא מאי? על יהודי פשוט התורה כלל לא צריכה לצוות! כשיבואו ליהודי פשוט ויאמרו לו: שמע נא, הכהן גדול צריך כסף שיהיה לו מה להוציא עבור היוםיום; הרוצה הינך לקחת בכך חלק? הרי כלל לא ייפול ברעיונו לרוץ לשאול את הרב מה כתוב בקשר לכך בשולחן־ערוך. הוא אפילו יפחד, שמא הוא יפספס

"הרי אני כבן ח"י שנים"

בבוקר בפולין, בצהריים באוסטריה, בערב במילאנו ולמחרת ביום
גדוש ישיבות ואירועים, בכפר-חב"ד ומחוצה לו • יומיים של מעקב
מעורר השתאות ושיחת-קודש אחת שמסבירה את התופעה

המרא-דאתרא בהתוועדות יום-הולדת שארגנו לו תושבי הכפר

הוא מאט מעט את קצב עבודתו. אני מכיר את הרב כבר עשרות שנים - מתחילת כהונתו ברבנות כפר-חב"ד, כאשר היה בתחילת שנות ה-30 שלו - והנה, לא זו בלבד שהרב אינו מאט

אשכנזי שליט"א, שבימים אלו מלאו לו 70 שנה, לאורך ימים ושנים טובות, אפשר להגיד עליו שבגיל 70 הרי הוא "כבן ח"י שנים"! בטבע העולם, כאשר אדם מגיע לגיל 70

סופר על רבי אלעזר בן עזריה שבהיותו בגיל 18 נעשה "כבן שבעים שנה". אצלנו, בכפר-חב"ד, יש תופעה הפוכה - הרב שלנו, הגה"ח הרב מרדכי-שמואל

הרב שליט"א בודק סכין של שחיטה

ועל־אחת־כמה־יוכמה כאשר הם מכריזים שהם אינם זקנים אלא צעירים!
 כיצד נעשים "צעירים" לאחר שבעים שנה? - איתא בספרים על־דרך הצחות שזהו על־ידי העניין ד"קווי ה' יחליפו כוח": כאשר האדם עמל ומתיגע בלימוד התורה במשך שבעים שנה שנתן לו הקב"ה (כי "אדם לעמל יולד", "עמל תורה"), הרי הוא פונה להקב"ה ואומר לו שעתה יהיה העניין ד"יחליפו כוח" - החלפת כוח האדם שהתעייף ונחלש מהעמל והיגיעה במשך שבעים שנה, בכוחו של הקב"ה, ש"אתה הוא ושנותיך לא יתמו". ועל־פי זה מובן שכאשר האדם מחליף את כוחו בכוחו של הקב"ה - נעשה הוא צעיר מחדש, ולכן, "דעתם מתיישבת עליהם".
 נאחל אפוא כולנו לרב שלנו, שהקב"ה ייתן לו אריכות ימים ושנים, ויארץ ימים על ממלכתו, ושירוה נחת מכל תושבי כפר־חב"ד ושתושבי כפר־חב"ד ירוו ממנו נחת, עד ביאת גואל צדק, במהרה בימינו ממש! ■

ד"לימוד של שבעים שנה" - הרי לימוד התורה צריך להיות במשך כל חיי האדם, אפילו לאחר גיל שבעים שנה?
 ...וכפי שרואים בפועל שכמה וכמה מבני־ישראל האריכו ימים יותר משבעים שנה, ועסקו בתורה יותר משבעים שנה.
 ...ועל־פי זה מובן שאין הכוונה לומר שלאחרי "לימוד של שבעים שנה" מפסיק האדם בלימוד התורה חס־ושלום, אלא אדרבה: לאחר שהגיע לתכלית השלימות ד"לימוד של שבעים שנה", הרי הוא מתחיל בלימוד התורה באופן חדש לגמרי, שבאין־ערוך כלל לגבי אופן הלימוד דשבעים שנה.
 ...ובלשון הכתוב: "מפני שיבה" ("בן שבעים לשיבה") תקום", היינו, שעניין השיבה פועל עילוי וקימה כו', ועד שזהו עניין נעלה יותר מאשר "והדרת פני זקן", שבוה נכלל גם "יניק וחכים".
 ...ועל־דרך לשון חז"ל, "זקני תלמידי־חכמים כל מה שמזקינים דעתם מתיישבת עליהם".

את הקצב, אדרבה, הוא מגביר את קצב עבודתו משל היה עלם בגיל 18, וכיום קצב עבודתו הוא פי שלושה או פי ארבעה מאשר בצעירותו. כמי שמודע לפעילותו הענפה של הרב, הנה דוגמה קטנה של יומיים בסדר־יומו מהתקופה האחרונה.

אף עוד קודם לכן, יש להקדים ולציין תופעה נוספת: כפר־חב"ד כיום (על־אף כל התלונות של כל מיני אנשים) - הוא המקום שבו מתגוררת הקהילה הכי מאורגנת והכי מסודרת מבין קהילות חב"ד בעולם. קהילות רבות מבקשות ללמוד מכפר־חב"ד כיצד להתנהל כמו כפר־חב"ד, ולכן ראשיהן פונים אל הרב אשכנזי ומבקשים לקבל ממנו עצה ותושייה.

ובכן, בבוקרו של אחד מהימים הללו הרב היה בפולין, לפקח על כשרות השחיטה - כדי שאנחנו בכפר־חב"ד נוכל לאכול "בשרא דתורא".

בצהריים המשיך לאוסטריה, לפתור שם בעיה הלכתית קשה.

בשעות הערב הוא כבר נחת בעיר מילאנו שבאיטליה, אליה הוזמן על־ידי השליח והרב הראשי, הרב גרשון מענדל גרליק, לצורך התייעצות דחופה בבעיה כלשהי שנוצרה בקהילה.

בשעה חמש לפנות בוקר של יום המחרת נחת הרב בארץ.

בשעה 11 בבוקר הייתה לו ישיבה דחופה בקשר לסכסוך של אחד העובדים עם הנהלת אחד המוסדות בכפר־חב"ד. הרב ישב עם הנהלה והעובד מהשעה 11 עד לשעה שתיים בצהריים. בשעה שתיים בצהריים באו אליו כמה מראשי חב"ד כדי לדון בעניין כללי הקשור לאחד המוסדות החשובים של חב"ד בארץ. הישיבה נמשכה כשעתיים.

בשעה ארבע אחרי־צהריים מיהר הרב לברית־מילה, שם כווד בסנדקאות. בשעות הערב סידר חופה וקידושין בשתי חתונות, האחת באוהל־האירועים שליד 'בית מנחם', והשנייה בכפר־חב"ד ב'. אחרי־כך הייתה גם בר־מצווה באולם התלמוד־תורה. ומייד לאחר מכן ליווה כותב השורות את כבוד הרב לבר־מצווה של יהודי מקורב, בעיר ראשון־לציון.

כאמור, הרב כבר בגיל 70, אך בלי עין הרע, הקצב שלו רק משתפר והולך. ואני הקטן שאלתי את עצמי, מהיכן שואב הרב את הכוחות הללו.

והנה אינה הקב"ה לידי שיחת־קודש של הרבי, בה הוא מסביר את התופעה הזו. השיחה היא מכ' במנחם־אב תשמ"ב:

בסוף מסכת הוריות איתא: "כשם שהזית משכח לימוד של שבעים שנה, כך שמן זית מחזיר לימוד של שבעים שנה".

ולכאורה, צריך להבין: מהו הגדר המיוחד

"הגיעו לכאן החבר'ה מ'הרבי אמר"

הכניסה לקיבוץ הייתה מלווה בחשש מפני הבלתי־נודע. זה בכל־זאת קיבוץ. איך יקבלו אותנו? • איך נולד המנהג להביא פעוטות לשמיעת עשרת־הדברות וכיצד הגיב צוות בית־הספר בקיבוץ גניגר למראה חבורת ה'תמימים' שביקשה להשמיע את קריאת הרבי באוזני התלמידים

זה התחיל בהתוועדות מיוחדת בראש־חודש ניסן, שבה הרבי הכריז על 'שיטה חדשה' בפעילות הפצת היהדות - להשפיע על ההורים באמצעות הילדים. הרבי ציטט בהקשר זה את הפסוק "והשיב לב אבות על בנים" והוסיף "עלידי", דהיינו, שהשבת ההורים אל ה' ותורתו תהיה "עלידי בנים". באותה התוועדות הרבי התבטא שזו שיטה יעילה ומוצלחת כל־כך עד שפלא הוא שעד היום לא השתמשו בה.

הפעולה הראשונה שהרבי ביקש להפעיל עלידי הילדים היא קיום מצוות הפסח. הרבי קרא לעורר את הילדים להשתתף בהכנות לחג־הפסח, וממילא הילדים יפעלו על הוריהם שגם הם יקיימו את מצוות הפסח כהלכתן.

בהמשך הכריז הרבי על מבצע תהלוכות ל"ג בעומר. שוב לפנינו דוגמה לדבר שכיום הוא בסיסי ביותר, אבל הוא התחדש רק באותה שנה. עד אז לא התקיימו תהלוכות ל"ג בעומר בארץ. רק בני־יורק, אחת לכמה שנים, כאשר ל"ג בעומר חל ביום ראשון, היה מתקיים הפאראד הגדול מול 770, והרבי היה משתתף ומשמיע שיחה. אבל באותה שנה הורה הרבי לקיים תהלוכות ל"ג בעומר בארץ, ושלח 60 שטרות מיוחדים למי שיארגן תהלוכה בעירו ובמקומו, וכך התחיל מפעל התהלוכות, החובק כיום מאות תהלוכות ומאות אלפי ילדים.

תפילת מנחה מוקדמת

בטרם הסתפקנו להתאושש מהפעילות העמוסה של ארגון תהלוכת ל"ג בעומר וכבר נחתה עלינו הוראה חדשה. היינו אז שלוחים בשיבת תומכי־תמימים מגדל־העמק. קביעות השנה הייתה כמו בשנה הזאת. יום חמישי היה כ"ט באייר, ערב ראש־חודש סיוון. באותו יום התקיימה 'תענית שעות', שהוכרזה מטעם אגודת הרבנים של ארצות־הברית וקנדה. בשבת שלפני כן חיזק הרבי את קריאת הרבנים ועורר להצטרף לתענית.

בשעת ערב קיבלנו הודעה בהולה שהרבי משמיע שיחה, אחרי תפילת מנחה שנערכה בשעה לא־שגרתית - 1:30 אחה"צ. רצנו מיד ל'חדר השידורים' שלנו, התחברנו למרכזייה של השידור, והצלחנו

מדי שנה בשנה, בחג־השבועות, אנחנו רגילים לראות את הנהירה הגדולה של אימהות ותינוקות אל בתי הכנסת, לשמיעת עשרת הדיברות. עזרות הנשים מתמלאות עד להתפקע, וגם באולמות הגברים רואים בכל פינה אבות מחזיקים תינוקות וילדים פעוטים. הכול באים, וכי ייתכן אחרת? קצת קשה לנו לעכל, ובמיוחד לדור הצעיר יותר, כי לא היה כך מאז ומעולם. זו הוראה של הרבי, שניתנה בשנת תש"מ, כחלק מסערת הפעילות שבה פתח הרבי באותה שנה במסגרת מבצע "והשיב לב אבות על בנים - עלידי בנים".

"בואו אחריי", היא אומרת, ומוליכה אותנו לאורך המסדרון היישר אל חדר המנהלת. אנחנו נכנסים פנימה והמורה אומרת בזה הלשון: "הגיעו לכאן החברה מ'הרבי אמר'". המנהלת מחייכת אלינו: "מה הרבי אמר?". אנחנו מוסרים לה את דברי הרבי, שאחדות-ישראל הייתה ההכנה לקבלת התורה, ולכן עכשיו צריך לכנס את ילדי ישראל, שהם הערבים לקבלת התורה, כדי שהם יתחזקו באהבת-ישראל וזה ייתן כוח לכל העם כולו.

המנהלת מקשיבה בעניין ומיד אומרת למורה שהכניסה אותנו לחדרה: "תאספו את כל הילדים בעוד עשר דקות באולם הספורט". כשאני נזכר בזה ממרחק השנים אני מתקשה להאמין שזה אכן קרה. תחשבו על זה: המנהלת עוצרת את מהלך הלימודים בכל הכיתות ומורה לרכז מיד את כל התלמידים כדי לשמוע דברים מפי כמה בחורים שבאו הרגע משום-מקום...

אולם הספורט היה דחוס עד אפס מקום. מקצת הילדים ישבו על הקרקע, וכמעט לא יכולנו לזוז מרוב צפיפות. האווירה הייתה ידידותית ונעימה להפליא. שרנו עם הילדים. סיפרנו להם סיפורים על אהבת-ישראל. אמרנו איתם את הפסוקים. דיברנו על חגי השבועות המתקרב ועל כוחם של הילדים, שהם הערבים לקבלת התורה, וקראנו להם לבוא לשמוע את עשרת-הדיברות בחג.

כשסיימנו, הודו לנו המורות בחום, על שטרחנו ובאנו להעביר את המסרים החשובים האלה גם לילדי הקיבוצים. רק שעה אחת קודם לכן חששנו שמא יזרקו אותנו מכל המדרגות, ועכשיו הם נפרדים מאיתנו בדברי תודה והוקרה.

חזרנו לישיבה משתאים. הרבי פתח לפנינו את כל הדלתות, ולנו לא נותר אלא לעבור בהן. כך התחיל המבצע של הבאת הילדים לבתי-הכנסת בחגי-השבועות, ואידך זיל גמור.

חג שמח, ושנזכה כולנו לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות. ■

לשמוע חלק נכבד מהשיחה. הרבי דיבר כארבעים דקות, ובין השאר דיבר גם ברוסית, כדי שהדברים יגיעו ליהודים שמאחורי מסך-הברזל.

באותה שיחה הורה הרבי לכנס ילדים לקראת חגי-השבועות, ובין הדברים להעביר להם את הקריאה כי בחגי-השבועות יבואו כל הילדים, ובהם גם פעוטות ממש, לשמוע את עשרת-הדיברות. כך מנוסחים הדברים ב'ראשי פרקים' שבתחילת ספר 'היום יום: מעורר שילדי-ישראל, אפילו טף' ממש, יבואו לבית-הכנסת בחגי-השבועות לשמוע עשרת-הדיברות".

יציאה לקיבוצים

בשבת דיבר על כך הרבי שוב, וחזר על הקריאה לכנס את ילדי ישראל ולקרוא להם לבוא בחגי-השבועות לשמוע את עשרת-הדיברות. כשהוראה הגיעה אלינו, ביקשנו את רשות הנהלת הישיבה לצאת לבתי-הספר בעיר ובערים הסמוכות כדי לכנס את הילדים ולהעביר להם את הוראת הרבי. הרשות ניתנה ויצאנו לדרך. כמה מאיתנו החליטו שחייבים להגיע גם אל ילדי הקיבוצים שבאזור. ניגשנו לקיבוץ יפעת הסמוך לישיבה, ואז התברר לנו כי ילדי הקיבוצים לומדים בבתי-ספר אזוריים, ובית-הספר האזורי שוכן בקיבוץ גניגר. יצאנו אפוא לגניגר.

הכניסה לקיבוץ הייתה מלווה בחשש מפני הבלתי-יודע. זה בכל-זאת קיבוץ. איך יקבלו אותנו? איך יגיבו למשמע הבקשה לכנס פתאום את הילדים? אבל לא היה זמן רב למחשבות, כי אנחנו כבר נמצאים במבנה בית-הספר. מוֹךָ שעוברת במסדרון שואלת לרצוננו, ואנחנו אומרים לה שהרבי אמר שצריך לכנס ילדים לקראת חגי-השבועות.

ההתוועדות המרכזית לרגל היום

החמץ לרב ב'ערב קבלן'. את המשא המרכזי בהתוועדות נשא הרב טוביה זילברשטרום, משפיע ורב בית הכנסת חב"ד בשיכון חב"ד בירושלים, שביאר בטוב טעם את גודל היום והשפעתו לדורות.

בראשות ר' בנימין ליפשיץ. במהלך ההתוועדות נשא המרא-דאתרא, הגה"ח הרב מרדכי שמואל אשכנזי שליט"א את דרשת שבת הגדול וביאר, בין היתר, את המשמעות ההלכתית והמעשית של מכירת

הל רב מתושבי כפר-חב"ד והסביבה השתתף בהתוועדות החגיגית לרגל היום הבהיר י"א בניסן, יום הולדת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, שהתקיימה בבית הכנסת 'בית מנחם' בכפר-חב"ד, בארגון ועד כפר-חב"ד

הבהיר י"א בניסן בכפר-חב"ד • גלריה

שעות ארוכות, בדבר מעלת היום והשפעתו הראויה על חיזוק התקשרות לאילנא דחיי. ■

בתום חלקה הרשמי של התוועדות מחלק הקהל לקבוצות-קבוצות שהוסיפו להתוועד

את המעמד כיבד בהשתתפותו ח"כ הרב מאיר פרוש, שעמד על החשיבות להגיד "תודה" לרבי על פועלו הכביר למען כללי-ישראל די בכל אתר ואתר. מנחה ההתוועדות היה הרב ישראל דוברוסקין.

את שולחן הכבוד פיארו, בין השאר, הגה"ח הרב מנחם-מענדל גלובסקי, רב קהילת חב"ד ברחובות, הגה"ח הרב יקותיאל גרין, מחבר 'משכיל לאיתן' על התניא וספרים רבים נוספים, הגה"ח הרב מרדכי-צבי דוברסקי, רב קהילת חב"ד בראשל"צ, הרב שמואל חפר, יו"ר מכללת 'בית רבקה', הגה"ח הרב דוב טברדוביץ, מו"צ בכפר חב"ד, הגה"ח הרב חיים פרוש והרה"ח הרב נחום יעקובוביץ', משפיע אנ"ש באנטוורפן.

תיקון טעות והשלמות

בגיליון הקודם (עמ' 25) נפלה טעות-הדפוס בסיפור אודות המשפיע ר' מענדל פוטערפס, מנה עלה כאילו ר' מענדל נחקר על-ידי הקג"ב עוד לפני המהפכה הקומוניסטית. והנכון הוא - במקום "כעבור זמן התחוללה המהפכה הקומוניסטית" צ"ל: "כעבור זמן התחוללה הפיכה בשורות הקג"ב" (וזהו "טעות דמוכח").

בידיעה על הכנסת ספר-התורה לעילוי-נשמת הרה"ח ר' זושא ריבקין ע"ה, נשמט בשגגה שמו של המנחה במעמד ה'הקפות' - הרה"ח ר' משה הורביץ. כמו כן, את סעודת-המצווה הנחה הרה"ח ר' ישראל דוברוסקין. עם שניהם הסליחה.

בנוסף יש לציין, כי עבודת שיפוץ וחדוש המקווה בשיכונים-החדשים (ידיעה בעמ' 29) בוצעה על-ידי הקבלן ר' יוני בר.

מאחורי הקלעים

הסיפורים הקטנים שמאחורי ההפקה המרהיבה שבמרכז התהלוכה והפארד הגדול בל"ג בעומר

שזה היה מאוד מאוד קשה, כי הם שיגרו אלינו לא מעט משפטים וקלישאות - "לכו תעשו צבא!", "מה אתם עושים באתר ארכאולוגי?!", "פרזיטים!", "לכו לעבוד!" וכו'.

בפועל, הם הזמינו פקח. כעבור כשעתיים, שבמהלכן התמקמנו והכול היה כבר מוכן, (חשוב להדגיש שזה מערך מאוד מורכב עם הרבה לוגיסטיקה ופרטים), הגיע לשטח ג'יפ של סיירת הפיקוח של קק"ל. החברה אמרו לי לגשת ולדבר. לא ידעתי מה אני הולך להגיד, הרי היינו שם בלי רישיון. לאחר שהפקח ניגש אליי אמרתי לו: "שלום, אנחנו מכפר-חב"ד". "אה, חבדניקים!", אמר, "מכפר-חב"ד? טוב, מה אתם עושים פה?". "אנחנו מחיים את המקום", עניתי לו בחיוך. "אנחנו מצלמים סרט".

ואז כמו בסיפורים, הבן-אדם נפתח אלינו בצורה בלתי רגילה. הוא טרח לספר לנו את הסיפור של האתר. בתום השיחה הידידותית הפטיר: "טוב חברה, רק תשמרו על המקום,

| מיכאל וייגל |

פארק קנדה

זהו האתר הארכאולוגי שצילמנו בו את הקטע של מלחמת ששת-הימים. בשל אילוצים של הרגע האחרון הגענו בלי האישורים הדרושים מהנהלת האתר עבור יום הצילומים שם. בשעה מוקדמת בבוקר עם הגיענו לפארק, כשהתחלנו להתמקם, הגיעה קבוצה של ארכאולוגים פנסיונרים חובבים, והנה הם רואים קבוצה של חרדים תוקעת יתדות ואוהלים באתר ארכאולוגי ומחופשים לחיילים עם נשקים אמיתיים (שכרנו ציוד אמיתי מחברה שעוסקת בדבר). הם היו מאוד מזועזעים ומופתעים. אמרה שם מישהי: "מה לכם, הרי הצבא אינו משאת חייכם?!"... היה מאוד הרבה מתיחות וציניות באוויר. הצוות שלנו היה מספיק נבון כדי לא להשיב, למרות

לפקח. ב"ה, זכינו לנס הקטן הזה שהיה מאוד משמעותי עבורנו ולכל ההפקה של ל"ג-בעומר.

ניסקה

אחת הדמויות והנפשות הפועלות בסרט

מקק"ל). כשסיפרנו לה שאנחנו מחב"ד, סיפרה לנו שהיא עזרה לארגן את הכבאית לכפר-חב"ד. וכך ב"ה האווירה נהפכה נינוחה והכול בא בשלום על מקומו. אלכס, ששיחק בסרט את תפקיד השליח שמגיע עם עוד כמה בחורים צעירים להניח תפילין לחיילים, הניח תפילין

אל תלכלכו את האתר". ובזה תם העניין. מסתבר שהיה צריך גם ביטוח וגם אישור לצורך יום צילומים דוגמת זה שעשינו. אילו רק רצה היה באפשרותו להרוס לנו את כל היום הזה ולקנח בקנס כספי גדול... במקביל, הגיעה גם מנהלת האתר (גם היא

לא פשוט בשביל מישוהו שמעולם לא עמד על הבמה ולא ניצב מול המצלמה. זה היה מאוד מפתיע.

קהילה אחת

חשוב להדגיש שההפקה הגדולה הזו נזקפת

היה חשש וקושי, "למה? מה פתאום?" וכיו"ב. אבל בהמשך ניסקה נפתח ואמר, "יודע מה? בשביל הכפר אני יעשה את הכול!". ממש כמו הצבר האמיתי - קוצני בחוץ ומתוק מבפנים. כל בקשה שרק ביקשנו הוא מילא בחפץ לב. ראינו את ההתרגשות שלו והיא ריגשה גם אותנו. הוא כליכך נהנה, כליכך רצה לעזור. וזה

הוא ניסקה שירמן. "ניסקה" עלה כרעיון כאשר חיפשנו מישוהו שיכול מצד אחד לבטא אהבה לרבי, אבל מאידך גיסא שייראה לאו דווקא כמו חב"דניק שגרת. החבר'ה שמכירים את ניסקה אמרו שאין סיכוי שהוא יסכים לקחת את התפקיד ולשחק בסרט. אמרתי, בואו ננסה לחדור מהלב. ואז, כשדיברתי איתו, בהתחלה

לזכות כל הקהילה המדהימה שלנו. בין היתר, ברצוני להדגיש את יו"ר הוועד הרב בנימין ליפשיץ, שנתן יד רחבה בכל מה שנוגע להפקה עצמה; ר' בנימין כהן, שהיה מוכן ומזומן לכל עזרה ואף מסר את רכבו לשם כך; ר' מאיר איידלמן, איש הוועד, שעשה לילות כימים ולא חסך מאמץ כדי שהכול ייצא על הצד היותר טוב. מוסדות החינוך: התלמוד-תורה, החיידר-ידיש, ובית-רבקה שהתגמשו בכל מה שנגע לדרישות שלנו מהתלמידים. כל הצוות כולו, החל ממתנ"סי-יצירה ועד למועצה האזורית שנתנו גב לפרויקט כולו.

שמעתי תגובות רבות לערב המיוחד הזה. דבר אחד שעלה מתוך כל התגובות הוא שזה הערב היחיד שבאים אליו כולם בלי יוצא מהכלל, בוודאי לא מתוך איזשהו מניע פוליטי-מפלגתי-מחנאי כלשהו, אלא אך ורק כדי לקיים את רצון הרבי, להיות עם רשב"י ולהתאחד עם כל התושבים.

צוות של שמונה אנשים, כולם יוצרים, שעובד ביחד, שזה מאוד נדיר. כשמדובר ביוצרים, הרבה פעמים קורה שעלולים להיסחף לנושא של אגו: כל אחד רוצה להטביע את חותמו האישי על הערב הזה. כאן, ב"ה, הצלחנו לרקום מארג משותף שזה הרבה מעבר לאיזושהי יצירה אומנותית.

יש לציין במיוחד את הילדים נחמן פרוס ועוז גת, שזה היה בשבילם תפקיד לא קל, וב"ה הם עמדו בו בכישרון רב. הופתענו לטובה מהעובדה שהם הצליחו לשאת על כתפיהם את התפקידים הקשים והתובעניים. גם שידור הרבה מאוד חום וחברות בתוך הסרט. זה אחד הדברים שעבר הכי יפה. מישהו אמר לי: כל האירוע כולו היה שווה רק כדי לראות איך שחבר מעיר חבר אחר בבוקר ולא מוותר לו ודואג שיגיע בשלום. ■

שמעתי שואלים האם האירוע הזה הצדיק השקעה והפקה יקרות כליכך. אני רוצה לומר לכל התוהים הספקנים, מנקודת מבטו של יוצר: כאשר רואים את האחדות, שכולם באים, כולם מרוצים, כולם נהנים (לפי התגובות שקיבלתי, אני הבנתי שלא ראו אף אחד יושב ומסמס לאף אחד...), ב"ה כולם ישבו מרותקים לגמרי ונהנו. אני באופן אישי חושב שיש לזה איזשהו ערך מאוד חשוב, שהקהילה כולה מצטרפת לעשייה הזאת, מה שמוכיח לנו מעל הכול, שאנחנו יכולים להיות ביחד ולפעול גדולות ונצורות. וחשוב לשים את זה לנגד עינינו כשאנחנו בוחנים במבט לאחור את הערב הזה.

קרדיטים

חשוב מאוד לציין את עבודת הצוות של העוסקים במלאכה בתוך מתנ"סיצירה, ובראשם הגב' יהודית פייגין. השנה שילבנו גם כותבת שירים - גב' רבקי קמינקר שהיתה אחראית על כל הקטע של השירים והשירה. ר' מנחם שרון שהביא את החוג שלו, החוג לדרמה. גב' רחל בלינצקי שהייתה אחראית על הקליפים. ר' שלמה-חיים ריבקין - וידאו והפקה של הסרטים. ר' גיל עקיבוב - ניהול מוזיקלי ועיבוד. גב' יפוש ריבקין - הקלטות ועיבודים וכן הגב' חני בן-דוד.

בתי הכנסת בכפר

במדור זה נסקור בכל פעם, בקצרה, בית כנסת אחד בכפר-חב"ד

המרכזי

מכספי בניית בית הכנסת הוא שילם מכיסו הפרטי. זה היה בצנעה וללא פרסום, ואיש מתושבי הכפר לא ידע על נתינתו ותרומתו הגדולה לבניית בית ה'.

הוא היה הגבאי הראשי בבית הכנסת מיום היווסדו, והקדיש שעות ארוכות מידי יום ביומו לניהול המקום, וכל זה כמובן בהתנדבות גמורה. עד יום פטירתו 'חי' את בית הכנסת ודאג שיהיה לשם ולתהילה ולתפארת.

מספרים שהרבי כינה את בית הכנסת המרכזי - "אייזיק'ס שול" (=בית הכנסת של ר' אייזיק).

המייסד והגבאי הראשון, ר' אייזיק קרטיק ע"ה ויבדלח"ט נכדו (הגה"ח הרב) מרדכי-שמואל אשכנזי שליט"א בנעוריו

הגה"ח הרב גרליק ע"ה. מאחור נראה נשיא המדינה הרביעי, מר אפרים קציר בהתוועדות בביה"כ 'המרכזי'

תעודת זהות
שנת הקמה: תשי"ח
מספר מתפללים: כ-200
מפטיר יונה (תשע"ג): 31,500 ש"ח.
שיעורי תורה: חסידות: 8:10-8:40 - הרב מיכאל טייב. גמרא: כשעה לפני מנחה (בקיץ. בחורף - אחרי מעריב) - הרב יקותיאל שניאורסון; אחרי מעריב - הרב אלעזר גורליק; עין-יעקב: בין מנחה למעריב - הרב אלעזר גלבשטיין. שולחן ערוך: שבת אחה"צ. כולל ערב יום רביעי (גמרא ושיחה של הרבי) 20:20-22:00.
פעילות הילדים: ליל שבת - סיפור. אמירת תהלים בשבת-מברכים. חברת תהילים ופרקי אבות. התוועדות בשבת עם משפיע - במקביל להתוועדות המבוגרים.

בית הכנסת 'המרכזי' הינו בית הכנסת הראשון שהוקם בכפר-חב"ד. בראש מקימיו עמד הרה"ח ר' יצחק-אייזיק קרטיק ע"ה אשר אף שימש בו גבאי מיום ההקמה עד לפטירתו (י"ז בתשרי תשס"ב).

הכוונה המקורית הייתה לבנות בית כנסת קטן וצנוע, כמו כל בתי הכנסת שנבנו באותן השנים בשאר מושבי הארץ, אך ר' אייזיק התעקש על בניית מבנה גדול ומפואר, באומרו: "כפר-חב"ד אינו כמו שאר מושבי הארץ, צריך לבנות בית כנסת גדול ורחבידיים!". וכך אכן היה.

אייזיק'ס שול

מסירותו של ר' אייזיק לבניין בית הכנסת הייתה עדיאין-קץ וחלק

התוועדות י"ט כסלו בבית הכנסת 'המרכזי'

גבאי בית-הכנסת הרב מנחם-מענדל רסקין ע"ה
בהכנסת ספר-תורה שנכתב על-ידו והוכנס לביה"כ
'המרכז'. מימינו יבדלח"ט הרב אשכנזי שליט"א

במשך שנים שימש הרה"ח ר' מנחם-מענדל רסקין ע"ה סגן גבאי בית-הכנסת. לתפקיד זה מונה עלידי הגה"ח הרב שניאור-זלמן גרליק ע"ה, רבו הראשון של הכפר, ועלידי המייסד ר' אייזיק קרסיק. לאחר פטירת ר' אייזיק נתמנה ר' מענדל לגבאי בית-הכנסת. כמשפיע בית-הכנסת משמש הרה"ח ר' שלום פלדמן, לאורך ימים ושנים טובות!

חנוכת הבית - י"ב בתמוז תשי"ח

בפרסומים הפנים-חב"דיים מאותם ימים נכתב: "משעות הערב המוקדמות נהרו המוני אורחים מכל קצות הארץ לכפר-חב"ד, להשתתף בשמחה הכפולה של 'חג הגאולה' ושל חנוכת בית-הכנסת. "החגיגה החלה בהכנסת ספר-תורה שהובא לכפר מארצות-הברית. "בשעה 7.30 בערב החלה החגיגה באולם בית-הכנסת הגדול והמרווח כשליד שולחן הנשיאות מסבים זקני רבני אנ"ש והתמימים ואורחים דגולים.

"בין נאום לנאום השמיעה קבוצת מנגנים ניגוני חב"ד ערבים ושמחים בלוויית מעגלי ריקוד שנמשכו עד שעה מאוחרת בלילה. "יש לציין במיוחד את השתתפותם המאורגנת של קבוצת תיירים גדולה שבאו לכפר-חב"ד להשתתף בשמחה של מצווה זו".

מברק הרבי לחנוכת הבית

לכל אחד ואחת מתושבי כפר חב"ד
ולכל המשתתפים בהתועדות.

יהי רצון שיגאל הכפר ותושביו וענייניו דכלפי פנים וכלפי חוץ מכל המניעות והעיכובים להתפתחותו ולהרחבתו בכמות ובאיכות, ובפרט בית הכנסת והמדרש ימלא תפקידו להעלות כל העניינים בגשמיות ורוחניות למעלה בסולם התפלה ולהמשיך כל הברכות למטה בסולם התורה, הנגלה והחסידות, ומתוך הרחבה בכל, יפצו המעיינות בסביבתם ובכל אתר עדי לגאולתנו האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו בקרוב.

התועדות חסידותית ומוצלחה
(מקום החותם)

ספר-תורה מאת הרבי הקודם נ"ע

ספר-התורה ההיסטורי ששלח הרבי הריי"צ נ"ע לרגל ייסוד כפר-חב"ד היה שוכן בקביעות בבית-הכנסת 'המרכז' (עד להקמת בית-הכנסת 'בית מנחם', ומאז מונח ספר-התורה לסירוגין בשני בתי-כנסת אלה).

לא הניח לאיש לשוחח בתפילה

בכותל המזרח של בית-הכנסת היה יושב רב הכפר, הגה"ח הרב שניאור-זלמן גרליק ע"ה, שהתגורר בבית צנוע, סמוך לבית-הכנסת. הרב היה מעורה בהווי המקומי, והיה שותף בשיעורים ובהתועדויות שנערכו בו. הרה"ח ר' יחזקאל שפרינגר שיחי', 'משפיע' בית-הכנסת בהווה, מספר עד

כמה היה חורה לרב כשהיו משוחחים במהלך התפילה: "הרב היה עובר בין המתפללים ונוזף במשוחחים. הוא הקפיד מאוד בנושא הזה". בהזדמנות כלשהי התבטא הרב באוזנו של ר' יחזקאל, כי מאחר שליהודי אסור לכעוס, אזי אם הוא נזקק למידת הכעס בעבור המדברים בתפילה, הוא 'לזוה' מעט כעס לאיאלו רגעים ומיד אחרי השימוש - מחזיר אותם...

בית-הכנסת 'המרכז' שימש גם מקום תפילתו של הגה"ח הרב נחום טרבניק ע"ה, רבו השני של כפר-חב"ד, והוא גם מקום תפילת הרב הנוכחי, לאורך ימים ושנים טובות, המרא-דאתרא הגה"ח הרב אשכנזי שליט"א.

ביקור ראשון

את ביקורו הראשון בכפר-חב"ד כנשיא המדינה, ערך מר זלמן שזר בבית-הכנסת 'המרכז', בליל תשעה באב, כחודשיים לאחר בחירתו, כפי שדווח בעיתון מעריב (ט' באב תשכ"ג):

"נשיא המדינה, מר זלמן שזר, השתתף בערב תשעה באב בקריאת מגילת איכה שנערכה בבית-הכנסת המרכזי של כפר-חב"ד, ליד בית-דגן. הוא הסב יחד עם מאות מתפללים מבני המקום על גבי קרשים שהונחו על לבנים, החזיק בנר דולק וקונן את קינות תשעה באב מתוך סידור שבידור".

וזה מעשה המנורה...

באחת היחידויות של ר' אייזיק אצל הרבי, ביקש את הסכמת הרבי וברכתו להתקין בבית-הכנסת נברשת מפוארת על-שם ולזכר אמו של הרבי - הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה.

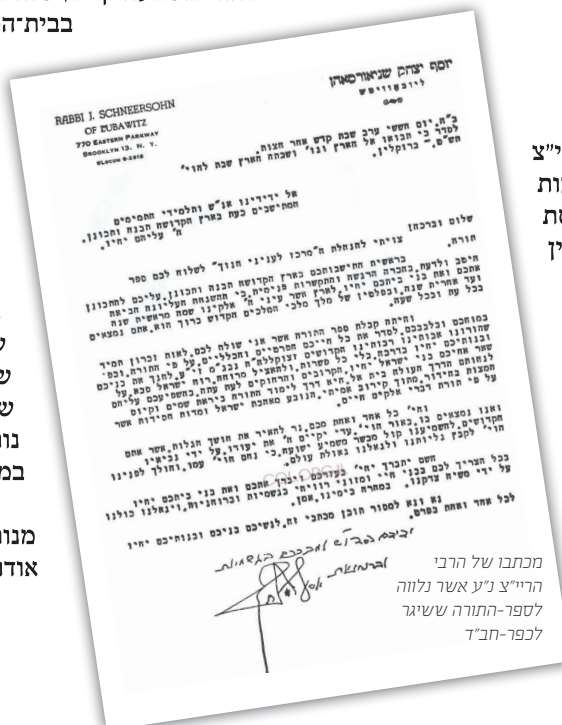
הרבי שמע את בקשתו והסכים, אך התנה זאת בכך שיהיו במנורה פחות משבעה קנים, שזה מספר הקנים שהיו במנורה הסטורה שהייתה בבית-המקדש, ולפי הדין אין לעשות מנורה של

שבעה קנים. מאידך גיסא, קיימת בעיה בעשיית מנורה שיש בה יותר משבעה קנים, מחשש שמקצת הנרות יכבו, וייווצר מצב שידלקו במנורה (רק) שבעה נרות.

בהזדמנות אחרת, אמר ר' אייזיק לרבי, שהמנורה שעשו, עם ששה קנים, נראית מאוד דלילה ולא כליכך מרשימה, ולכן, ביקש ר' אייזיק את הסכמת הרבי להוספת עוד נורות, וכדי למנוע מצב שיישארו דולקים שבע נורות, נחבר כל שתי נורות יחד, כך שאם נורה אחת תכבה, תכבו באופן אוטומטי נורה נוספת, ולעולם לא יהיה מצב שידלקו במנורה שבע נורות.

הרבי הרהר קמעה, והשיב: טוב, שיעשו מנורה של 12 נורות (ולא הזכיר בתשובתו אודות חיבור זוגי של הנורות).

מקורות: ביטאון חב"ד, 'גבורה יהודית' במלכות הרשע', שטורעם.

שליח מהכפר

כפר־חב"ד של אז וכפר־חב"ד של היום - מה השתנה?

הקשר הקהילתי היה עמוק יותר. כשלמישהו בבית־הכנסת הייתה שמחה - שבת שבע־ברכות, בחתונה עצמה, בריתות בר־מצוות - כולם הרגישו שותפים. מתפללי בית־הכנסת ומשפחותיהם חשו כמו משפחה אחת גדולה. זה לא שרק היו מתפללים באותו מקום אלא היו קהילה אחת. זה היה חשוב מאוד השייכות הקהילתית של כולם.

זכרון־ילדות בלתי נשכח מכפר־חב"ד?

לפני חנוכת בית־הכנסת 'בית מנחם' נסע החסיד ר' זושא ריבקין ע"ה והביא לרבי הזמנה שעליה היו חתומים אנשי תושבי הכפר. כשהגיע ר' זושא מהרבי הוא הביא עמו דולרים (או שטרות אחרים. איני זוכר) עבור כל מי שחתם על ההזמנה.

זיכרון מיוחד נוסף שמור אצלי מההתוועדויות של י"ט כסלו בבית־הכנסת 'המרכז', שהיה מלא מפה אל פה. היה חום לבבי עצום והתלהבות גדולה. הרב הזקן של הכפר היה, היו משפיעים, היו מתוועדים ושרים, הייתה אווירה חסידי־משפחתית לוחטת. כולם היו חלק מזה. זו הייתה אווירה לעילא ולעילא.

דמות כפר־חב"דית נערצת?

לא אצביע על שם של מישהו מסוים אלא על סוג מסוים של אנשים. היו אלה יהודים שהייתה בהם אמונה ותמימות יוצאות־דופן.

יהודים שהייתה להם שמחה חסידית. יהודים שלא זכו ללמוד בילדותם בתלמוד־תורה מסודרים, כי הם נולדו ברוסיה ולא היה שם 'חדרים', אבל הם חיו את האמונה, חיו את החסידות, חיו בהתוועדויות חסידיות. כילד, אני זוכר את שמחת־תורה, זה היה חג נפלא. אנשים רקדו והתלהבו. היה הרבה מאוד שמחה פנימית שנבעה מהנשמה. אני זוכר בערגה את הקידושים שהיו בליל שמחת־תורה בבתיים.

בית־הכנסת שבו התפללת בכפר?

'המרכז'. היה בית־הכנסת חסידי ואני בהחלט מתגעגע לאווירה של התמימות ושל הפשטות, לאור החסידי, לנשמה החסידית ששרתה בו.

המורה האהוב עליך ביותר מימי לימודך בכפר?

כשאני הייתי ילד בתלמוד־תורה הקשר של המורים של לא היה קשר של אהבה. היה קשר

הרב קרטיק בקביעת מזוזה

עם אביו הרב דב קרטיק שיחי' ליד 770

שם: יוסף קרסיק
גיל: 46

מקום שליחות: בת חפר (יישוב המונה 1500 משפחות בעמק חפר).
מס' ילדים (כ"י): 11 + 2 נכדות.
תפקיד: שליח הרבי ורב המועצה האזורית עמק-חפר.
המקומות שבהם למדת תלמוד תורה: תלמוד-תורה.
ישיבה קטנה: לוד.
ישיבה גדולה: כפר-חב"ד, מגדל-העמק, 770.

האלוקית, יותר לומד תורה - יש לו יותר יכולת לשמור על עצמו ועל משפחתו בחיים שיהיו חיים יותר רוחניים. השאיפה היא לא להיות שקוע בדברים חיצוניים, בית יפה, (בית גדול זה דבר טוב שיש הרבה מקום לאורחים, למשפחה) אבל להיות שקוע במראה החיצוני? מכונת וכיו"ב - כל דבר ששקועים בעניין החיצוני, זה מקשה על החיים הרוחניים. ולהפך, ככל שאדם הוא פחות פחות בועט בחיצוניות, הוא פחות חי את החיצוניות יש לו יותר כוח לחיות את הרוחניות. הרבי מביא ב'היום יום' כשיהודי יוצא לשליחות הוא צריך לבנות סביבו סביבה חסידית. אדם שהוא איש אמת, מצליח בס"ד לבנות סביבו סביבה חסידית.

רגע או אירוע מיוחד עם הרבי, שנחרתו בזיכרוןך ובלבך?

ליל שמחת-תורה תשמ"ח. הרבי אמר אז להגיד 'לחיים' והפך את הכוס. אמר לסיים את הבקבוקים. המסר שהרבי ביקש ללמד אותנו בזה הוא, להתנתק מהמגבלות הגשמיות ומהקשיים ומיכולת הקיבול האנושית של כל בן אדם - ולצאת מכל הגדרים.

איחולים לכפר-חב"ד?

הצלחה בגידול כל הילדים בדרך התורה והמצוות, לפי הכיוון שמתווה החסידות. שכפר-חב"ד יחזור אל הימים של הקהילתיות הישנה והטובה... ■

הרע, והחיבור הפרטי בין התושבים הלך קצת לאיבוד.

אני שומע שלאחרונה בונים בכפר בתי כנסת קטנים. זה באמת יכול לשחזר, אם תהיה קביעות, את הקהילתיות שהייתה בעבר. אולי הכפר מנסה היום לשחזר את החיבור שהיה בעבר. בית-כנסת זה לא רק מקום תפילה אלא גם בית של התכנסות, של "איש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק".

זיכרון חזק מחגיגה שבועות בכפר?

כילדים היינו ערים כל הלילה, משתובבים בחצר. לא הייתה איזושהי ייחודיות. אין זיכרון מיוחד.

מהי המחשבה המיידית העולה בראשך כשאתה נכנס לכפר-חב"ד?

נזכר בילדות שלי ומראות שונים ממנה עולים בראשי.

איך מצליחים לחנך את הילדים במקום השליחות ללא סביבה חמה ככפר-חב"ד?

זו השאלה הכי קשה שיש בחיים. אני לא יודע אם בכפר-חב"ד יותר קל או יותר קשה... זה העיסוק המרכזי של כל יהודי בחייו - לשמור על המשפחה שלו ועל הילדים שלו ועל עצמו בדרך-ה'. זו מלחמה תמידית עם היצירה-הרע. המלחמה הזו אינה פוסקת לרגע. ככל שהאדם יותר עובד את ה' בתוכו, יותר לומד חסידות, יותר מנסה לחיות את האמת

של יראה. אולי אפשר לשאול מי היה המורה שממנו יראתי הכי הרבה, לא המורה שאותו אהבתי הכי הרבה. הלימוד היה דרך האימה. היו כל מיני מורים שלכל אחד מהם היה את דרך האימה שלו. לכן השאלה הזאת שנשמעת כליכך הגיונית היום, לא בטוח שהיא תופסת לגבי המצב לפני 35-40 שנה.

מתגעגע לכפר-חב"ד?

מאוד, אבל בעיקר לכפר-חב"ד שחוויית והכרתי בילדותי, בימים שבהם בית-הכנסת היה מרכז חיי התושבים.

מה זה בעיניך 'כפר-חב"ד'?

משפחה חסידית חמה. מקום של הווי חסידי. כפר-חב"ד שלי לא בלט בלמדנות ובשיעורי התורה. הוא כן בלט בנשמה החסידית של הניגונים בהתוועדויות.

הוא לא בלט במשפיעים דגולים בבתי-הכנסת, אבל כן בלט בשבת אחים גם יחד. בלט בקהילתיות שהייתה בבית-הכנסת, בקירוב הדעת בין האנשים. בעירוב וחיבור המשפחות, בעזרה הדדית בשמחות או סתם כך. כפר-חב"ד היה מקום שכולם הכירו את כולם וחיו עם כולם. היה את היתרון של היישוב הקטן. בזמן שעדיין לא הייתה מודרניזציה ואנשים לא יכלו לנסוע, ובן אדם שנולד בכפר-חב"ד או שהגיע לשם, פשוט חי שם. הוא היה נשאר בכפר רוב שעות היום וכמעט שלא יצא מתוכו.

הקשר המשפחתי שהיה עם קרובי משפחה היה יותר קשה, שכן לא היו כמעט מכונות, לא היו טלפונים ולכן כל אחד היה מחובר יותר לקהילה של הכפר.

גם לא היה טיסות; כמעט לא טסו. כל אחד הכיר את כולם וממילא היה יותר קשר. אז גם המשפחות לא היו כליכך גדולות; לא היו בני-דודים ראשונים ושניים וכן הלאה. בשמחות כל אחד היה לו את השכנים שלו.

היום, כשעושים שמחה באים כל הבני-דודים והקרובים וזה כבר ממלא את האולם, וממילא השכנים תופסים מקום משני בלבד. באים להגיד מזליטוב בסוף האירוע. אבל אז אנשים חיו האחד עם השני.

אני, לדוגמה, זוכר את הבר-מצווה שלי: היה אולם מלא, ישבו כולם במשך שעות, הרב דיבר ושרו חסידישע ניגונים, הייתה אווירה מאוד-מאוד מיוחדת.

דווקא מי שיוצאים לשליחות ובונים בתי-כנסת קטנים יחסית, במקומות שליחותם, הם יכולים, במובן מסוים, לשחזר את האווירה הקהילתית שהייתה בעיירות הקטנות ברוסיה בין אנ"ש. כיום כפר-חב"ד הוא מקום גדול בלי עין

בעת מסירת שיעור-תורה באחד מיישובי עמק-חפר

ועד כפר חב"ד

והריקותי לכם ברכה עד בלו דו!

בשם חברי הוועד ובשמם של כל תושבי כפר-חב"ד
הננו לאחל לכבוד מעלת מו"ר הנכבד והנעלה
גדול בתורה ובחסידות, מחשובי הפוסקים בדורנו
חריף ובקיא, מחברם של ספרים שהיו לנכסי צאן ברזל בספרות ההלכה
מקדש שם שמים ושם ליובאוויטש ברבים
כבוד מעלת המרא-דאתרא

הגאון החסיד רבי מרדכי-שמואל אשכנזי שליט"א

ברכת מזל-טוב מזל-טוב!

לרגל מלאות לו 70 שנה, לאורך ימים ושנים טובות
ושיקווים בו "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו"

יהי-רצון מה' יתברך שכת"ר
ואריך ימים על ממלכתו

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא ביחד עם נז"ב הרבנית שתחי'
ואך טוב וחסד ושובה ונחת ומצאום תמיד כל הימים
ויוזכה לשבת על כס הרבנות פה 'בירת חב"ד' באה"ק ת"ו
עד ביאת גואל צדק, במהרה בימינו אמן

•

וברכה לבבית מיוחדת לכל תושבי הכפר שיוחי'

אנשים נשים וטף

חג שמח

ורבאת התורה בשמחה ובפנימיות!